

‘Staat zet bedrijfsleven ten onrechte en zonder onderbouwing buiten spel bij niet-kerntaken’

Johan Leupen
Amsterdam

Het bedrijfsleven wordt ten onrechte buitenspel gezet, doordat de overheid niet-kerntaken als catering, IT en schoonmaak naar zich toetrekt. Dat zegt Elisabetta Manunza, hoogleraar Internationaal en Europees Aanbestedingsrecht aan de Universiteit van Utrecht. Ze spreekt van een zorgelijke trend, en beklaagt zich over de willekeur waarmee de overheid te werk gaat.

Het belangrijkste probleem is volgens haar een lacune in de Nederlandse wet, waardoor overheden niet hoeven te beargumen-teren waarom zij beter in staat zouden zijn een taak uit te voeren dan marktpartijen. Dat geeft de Rijksoverheid ruim baan om de komende jaren steeds meer taken in te besteden die tot nu toe bij bedrijven waren belegd. Ook mogen lokale overheden commerciële activiteiten ontplooiën, zoals jachthavens of afvalverwerking.

V Minister Lodewijk Asscher van Sociale Zaken heeft een Rijks-schoonmaakorganisatie opgericht om een inclusieve arbeidsmarkt te promoten, met zo veel mogelijk ‘echte, vaste’ banen. Wat is daarop tegen?

‘Het is denigrerend hoe de minister spreekt over de schoonmaakbranche. Hij suggereert dat werknemers daar slecht worden behandeld, maar hij levert geen bewijs voor deze vermeende sociale ongelijkheid. Die sector zegt ten minste 120% van het minimumloon te betalen. Als er al misstanden zijn bij schoonmakers die voor ministeries werken, dan kun je die uitbannen door zelf de juiste eisen te stellen in de aanbesteding. Het is onduidelijk welk criterium hij precies hanteert om dit bij de commerciële bedrijven weg te halen.’

V Minister Jet Bussemaker van Onderwijs verdedigde haar besluit om de digitalisering van het Nationaal Archief door ambtenaren te laten doen omdat dat werk van maatschappelijk belang is.

‘Ik heb die argumentatie met verbazing aangehoord. Ik snap niet dat de Tweede Kamer daar niet doorheen prikt. Het is een feit dat zeer gevoelige taken door de markt worden uitgevoerd, denk aan grote infrastructurele werken en complexe IT-systemen. Het is frappant dat Bussemaker geen onderscheid maakt tussen de taak en de feitelijke werkzaamheden. Ze besluit dat iets van algemeen belang is, en verbindt daar direct het gevolg aan dat de uitvoering dus ook door de over-

‘De overheid besluit iets, maar laat niet zien op grond waarvan’

Elisabetta Manunza FOTO: UU

heid moet gebeuren. De vraag moet niet zijn of iets wel of niet van algemeen belang is. Gesteld dat dat zo is: wie kan die taak het beste uitvoeren?’

V Bussemaker suggereerde ook dat marktpartijen duurder zijn.

‘Ze laat haar berekeningen echter niet zien. De overheid besluit iets, maar laat niet zien op grond waarvan. Daarom pleit ik voor een wetswijziging waarbij je een objectieve, openbare toets introduceert die vooraf gaat aan de beslissing wel of niet in te besteden. Je kunt op een objectieve manier zaken als kwaliteit, duurzaamheid, sociale insluiting en milieu-impact toetsen. Dat is een exacte wetenschap, en gebeurt wereldwijd al. Het is stemmingmakerij te doen alsof aanbesteding alleen over de laagste prijs gaat.’

V Asscher en Bussemaker zitten juridisch fout, stelt u.

‘Ja, want ze hanteren een verkeerde interpretatie van het begrip “Staat”, alsof dat één entiteit is terwijl het er meerdere zijn die onafhankelijk besluiten nemen. Bussemaker wuift ook kritisch advies van de onafhankelijke Commissie van Aanbestedingsexperts weg. Formeel mag ze dat, maar het tast de reputatie van het toezicht aan.’

V Waarom is dat zo erg?

Het ondergraaft de democratische legitimering van besluiten. Het aanbestedingsrecht is het enige terrein in Nederland waar geen toezicht op is. De burger komt daarvoor alleen te staan tegenover de Staat.’

